Uppsiktsplikt Region Gotland 2026

En översikt av Region Gotlands processer för att utöva uppsiktsplikt i koncernen

Innehåll

Uppsiktsplikt Region Gotland 2026 1

1. Inledning 2

1.1 Definition av uppsiktsplikt 2

1.2 Region Gotlands uppsiktplikt 3

1.2.1 Ansvar 3

2. Internkontroll 3

2.1 Ansvar för internkontroll 4

3. Processer genom vilka uppsiktsplikt och internkontroll utövas 5

3.1 Styrning 5

3.1.1 Styrmodellen 5

3.1.2 Styrdokument 5

3.2 Planering 5

3.2.1 Nämndernas reglementen 5

3.2.2 Mål 5

3.3 Uppföljning 5

3.3.1 Rapportering i uppföljningsprocessen: månads-, delårs- och helårsrapporter 6

3.3.2 Kompletterande uppföljning 7

3.3.3 Beredning, uppföljning och revidering av program, policys, riktlinjer och handlingsplaner 7

3.3.4 Uppföljning av privata utförare 7

3.3.5 Kommunalförbund, stiftelser och andra samverkansformer 7

3.4 Internkontrollplan 8

3.5 Ägarstyrning av koncernbolag 8

3.5.2 Ägarmöten för del- och helägda bolag 9

3.5.3 Bolagsstämmor för del- och helägda bolag 9

3.5.4 Årligt återkommande ärende: Uppsikt över Region Gotlands koncernbolag 10

4. Revisioner 10

5. Åtgärder med anledning av uppsikten 10

6. Sammanfattning 11

1. Inledning

Uppsiktsplikten är regionstyrelsens särskilda ansvar för att säkerställa att förvaltningen av regionens angelägenheter leds och samordnas på ett sätt som motsvarar de mål och den verksamhet som regionfullmäktige beslutat om. Utgångspunkten för respektive nämnd är deras reglemente, som anger nämndens grunduppdrag. Utgångspunkten för bolagen är bolagsordningar och ägardirektiv. Regionfullmäktige fastställer även årligen mål och ibland uppdrag för nämnderna och bolagen i samband med budgetprocessen.

Regionstyrelsens uppsiktsplikt utgör inte en separat, isolerad process, utan utövas integrerat genom Region Gotlands ordinarie arbete med styrning, planering, uppföljning, intern kontrollplan och ägarstyrning av koncernbolag. Detta dokument utgör en samlad beskrivning av hur regionstyrelsen utövar uppsikten, i enlighet med uppdragsdirektivet ”Samlad beskrivning av regionstyrelsens uppsiktsplikt”. Dokumentet är ett komplement till regionens styr- och ledningsprocesser och beskriver hur Region Gotland utövar uppsiktsplikten över nämnder samt del- och helägda bolag.

1.1 Definition av uppsiktsplikt

Uppsiktsplikten kan beskrivas som regionstyrelsens särskilda ansvar för att säkerställa att regionens olika verksamhetsdelar samordnas och leds på ett sätt som motsvarar de mål och den verksamhet som regionfullmäktige beslutat om. Uppsikten omfattar hela regionens verksamhet, oavsett om den bedrivs genom en nämnd eller ett bolag.

Uppsiktsplikten regleras i kommunallagen 6 kap, där det framgår att:

- 1 § Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet.

- Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6§§ och sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i. *(kommunala bolag och stiftelser)*

- 11 § Styrelsen ska följa de frågor som kan inverka på kommunens eller landstingets utveckling och ekonomiska ställning.
- Styrelsen ska också hos fullmäktige, övriga nämnder och andra myndigheter göra de framställningar som behövs.

- 11 § Innebär möjlighet för styrelsen att uppmärksamma berörd nämnd på behovet av åtgärder vid bristande måluppfyllelse. Styrelsen kan även till fullmäktige påtala bristande måluppfyllelse eller annan avvikelse och lämna förslag till åtgärd eller beslut från fullmäktiges sida. (exempelvis uppmaning om att spara, återkomma med handlingsplaner med mera)

- 12§ Styrelsen får från övriga nämnder, beredningar och anställda i kommunen eller landstinget begära in de yttranden och upplysningar som behövs för att styrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter.

Regionfullmäktige fastställer genom nämndernas reglementen respektive nämnds grunduppdrag, ansvarsområde och befogenheter. Reglementena utgör därmed en viktig utgångspunkt för regionstyrelsens uppsikt över att nämnderna fullgör sina uppdrag i enlighet med regionfullmäktiges beslut. För de kommunala bolagen utgör bolagsordning och

ägardirektiv grunden för regionstyrelsens uppsikt över att bolagen bedriver verksamheten i enlighet med det kommunala ändamålet, ägarens intentioner och regionfullmäktiges beslut.

1.2 Region Gotlands uppsiktplikt

För att effektivt utöva sin uppsiktsplikt tillämpar Region Gotland ett antal processer för styrning, ledning, planering och uppföljning. Regionstyrelsens uppsiktsplikt utgör inte en separat, isolerad process, utan utövas integrerat genom Region Gotlands ordinarie arbete med styrning, planering, uppföljning, intern kontroll och ägarstyrning av koncernbolag. Tillsammans utgör dessa aktiviteter den struktur som säkerställer att regionstyrelsen fullgör sitt lagstadgade uppdrag enligt kommunallagen. Dessa strukturerade processer beskrivs mer utförligt nedan i dokumentet.

1.2.1 Ansvar

Koncernen Region Gotland består av regionfullmäktige, regionstyrelse, nämnder, bolag och stiftelser.

Regionfullmäktige

Regionfullmäktige fattar beslut i ärenden av större vikt för regionen. Det är fullmäktiges uppgift att bland annat besluta om övergripande prioriteringar, mål, budget, skattesats och andra viktiga ekonomiska frågor samt årsredovisning.

Regionstyrelsen

Regionstyrelsen ansvarar för regionens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen leder, samordnar och utövar uppsikt över den kommunala koncernen. I samråd med nämnderna följer regionstyrelsen upp beslutade prioriteringar och mål och återrapporterar sedan detta till regionfullmäktige. Regionstyrelsen ansvarar, med stöd av regiondirektören, för uppsikt över den kommunala koncernen. Uppsikten tar sin utgångspunkt i mål, budget och i ägardirektiv. Uppsiktsplikten utövas av regionstyrelsen som ett kollektivt organ. Genom dialog, uppföljning och återrapportering säkerställs att styrelsen som helhet har det underlag som krävs för att fullgöra sitt lagstadgade ansvar. Det är viktigt att understryka att regionstyrelsens uppsiktsplikt inte innebär att styrelsen övertar nämndernas eget ansvar eller beslutsfattande. Om brister identifieras ska regionstyrelsen i första hand uppmärksamma berörd nämnd eller regionfullmäktige på behovet av åtgärder.

Regiondirektör

Regiondirektören rapporterar direkt till regionstyrelsen och styrs av en specifik instruktion som definierar direktörens ansvars- och beslutsbefogenheter.
Regiondirektören biträder regionstyrelsen i dess uppsiktsplikt över nämnder, bolag och stiftelser och ska ta de initiativ som behövs med anledning av uppsiktsplikten. Detta kan ske genom löpande dialog med förvaltningscheferna i koncernledningsgruppen, regelbunden återrapportering till regionstyrelsen samt genom att initiera fördjupade analyser om ekonomi eller måluppfyllelse skulle avvika från plan.

2. Internkontroll

Intern kontroll handlar om hur regionen säkerställer att verksamheten fungerar som den ska. Det skapar förbättrade förutsättningar att lagar och föreskrifter efterlevs, verksamheten uppnår sina mål och risker identifieras och hanteras. Det är ett gemensamt arbete för att stärka kvaliteten, förebygga fel och oegentligheter samt värna förtroendet för den offentliga verksamheten. I kommunallagen kap 6 anges att nämnderna, var och en inom sitt område, ska

se till att den interna kontrollen är tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten, och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet har lämnats över annan juridisk person eller enskild individ.

En god intern kontroll ska enligt Sveriges kommuner och regioner (SKR) säkerställa att skattemedel används:

- Korrekt - resurser används enligt beslut och riktlinjer utan felaktigheter eller oegentligheter.
- Effektivt - verksamheten bedrivs på ett sätt som ger största möjliga nytta utifrån tillgängliga resurser.
- Med kvalitet - tjänster och insatser håller en god standard och bidrar till en trygg och rättssäker välfärd.

En tillräcklig intern kontroll är en avgörande del i att säkerställa att beslut blir rätt, att resurser används som avsett och att verksamheten fungerar som den ska, varje dag.

Intern kontroll avser de strukturer, system och processer som bidrar till tydlighet och ordning samt säkerställer att verksamheten bedrivs i enlighet med beslutade mål, uppdrag och övriga styrdokument. Intern kontroll handlar således inte om styrning, kvalitetssäkring eller förbättringsarbete i största allmänhet, utan fokuserar på att bygga upp och behålla en stabil organisation, där processer och rutiner fungerar bra och är tillförlitliga. En fungerande intern kontroll ger därmed regionstyrelsen underlag för att bedöma om nämnderna/bolagen har tillräcklig kapacitet att fullgöra sina uppdrag, följa lagar och regler, hantera ekonomiska ramar samt identifiera och hantera risker i verksamheten.

Intern kontroll är ett av regionstyrelsens viktigaste verktyg för att utöva uppsiktsplikt. Genom riskanalyser, kontrollmoment och uppföljning får regionstyrelsen underlag för att bedöma om verksamheterna bedrivs enligt lagar, mål, budget och styrdokument.

2.1 Ansvar för internkontroll

Regionstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll. I detta ligger ett ansvar att utfärda anvisningar och riktlinjer inom olika områden samt att följa nämndernas verksamhet genom uppföljningsrapporter och ta nödvändiga initiativ.

Nämnderna har ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde, enligt kommunallagen (2017:725) 6 kap § 6. Nämnden ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen hjälper nämnden att nå sina mål och bidrar till att stärka förtroendet för det demokratiska systemet. Den interna kontrollen ska vara en naturlig del i alla processer och rutiner. Nämnden ska se till att övergripande styrdokument följs och vid behov utforma ytterligare tillämpningsanvisningar.

Inom nämndens verksamhetsområde ansvarar förvaltningschefen för att se till att en god intern kontroll kan upprätthållas. Förvaltningschefen ska leda arbetet med att åstadkomma och upprätthålla en god intern kontroll. Förvaltningschefen har ansvar för att se till att riskanalys, riskåtgärder, uppföljning och bedömning genomförs.

3. Processer genom vilka uppsiktsplikt och internkontroll utövas

3.1 Styrning

Regionens styrning beskrivs i det övergripande ledningssystemet, vilket är uppdelat i politisk styrning och verksamhetsstyrning. Den politiska styrningen använder styrmodellen som ett verktyg för att styra Region Gotland. Verksamhetsstyrningen har en modell för att underlätta i arbetet med att organisera och leda olika verksamhetsområden så att beslut förverkligas. Den politiska styrningen och verksamhetsstyrningen hålls ihop genom planerings- och uppföljningsprocessen.

3.1.1 Styrmodellen

Styrmodellen är ett verktyg för att styra att Region Gotland planerar, följer upp och utvecklar sina verksamheter. Styrmodellen omfattar såväl Region Gotlands kommunala uppdrag som det regionala uppdraget och bidrar till en samordnad styrning av verksamheten. Genom styrmodellen omsätts regionfullmäktiges mål, prioriteringar och beslut till styrning av nämnderna och bolagen. Styrningen kompletteras av lagstiftning, beslutade styrdokument och uppdrag som styr verksamheterna.

3.1.2 Styrdokument

Uppdraget inom Region Gotland är omfattande och komplext. I styrmodellen ingår de styrdokument som är beslutade av regionfullmäktige inom områden av väsentlig betydelse för Region Gotland och som är långsiktiga och aktiverande, det vill säga som visar hur vi vill förändra och utveckla verksamheten. Dessa styrdokument är vägledande vid beslut och i styrning och förtydligar politiska viljeinriktningar och ambitioner eller förhållningssätt. Några gäller alla nämnders verksamheter, andra är mer verksamhetsspecifika. Det rör sig om både strategier, policys och riktlinjer där de aktuella finns beskrivna här: https://gotland.se/region-och-politik/sa-styrs-region-gotland/forfattningssamling-och-styrande-dokument/styrdokument

3.2 Planering

3.2.1 Nämndernas reglementen

Regionfullmäktige fastställer genom nämndernas reglementen respektive nämnds grunduppdrag, ansvarsområde och befogenheter. Reglementena utgör därmed en viktig utgångspunkt för regionstyrelsens uppsikt över att nämnderna fullgör sina uppdrag i enlighet med regionfullmäktiges beslut.

3.2.2 Mål

Regionfullmäktige fastställer övergripande uppdrag och mål för nämnder och bolag. Uppdraget beskriver syftet med nämndens eller bolagets verksamhet medan mål uttrycker inom vilka specifika områden en förbättring inom uppdraget ska ske. Målen har fokus på invånare och ska leda till resultat och effekter som skapar ett mervärde för dem. Nämnderna och bolagen ansvarar för att bedriva en effektiv verksamhet inom ramen för sina uppdrag, i enlighet med lagstiftning, prioriteringar och mål, bolagsordning, ägardirektiv, reglemente, styrdokument och ekonomiska förutsättningar. Nämnderna ska även verka för god kvalitet och arbetsmiljö i verksamheten.

3.3 Uppföljning

Uppföljning att nämnderna fullgör sina uppdrag, i enlighet med reglementena, samt uppföljning av mål och eventuella uppdrag sker enligt Region Gotlands uppföljningsprocess. I uppföljningsrapporterna redovisar nämnder och bolag måluppfyllelse, analyserar avvikelser och beskriver planerade åtgärder. Uppföljningsprocessen utgör därför en central del av regionstyrelsens uppsiktsplikt. Genom regelbunden rapportering får regionstyrelsen en samlad

bild av verksamheternas måluppfyllelse, ekonomiska situation, personalförhållanden och framtida utveckling med mera. Genom denna rapportering ges en bild av nämndernas förmåga att fullgöra sina lagstadgade kärnuppdrag, bedriva verksamheten enligt gällande lagstiftning och upprätthålla god kvalitet, rättssäkerhet och ekonomisk hushållning.

Uppföljningen syftar även till att ge regionstyrelsen möjlighet att bedöma i vilken utsträckning beslutade uppdrag och beslut faktiskt verkställs. Om uppföljningen visar att ett uppdrag inte genomförs enligt plan eller att det finns risk att beslutade mål inte uppnås kan regionstyrelsen uppmärksamma berörd nämnd eller bolag på behov av åtgärder samt vid behov lämna förslag till regionfullmäktige. I verksamhetsberättelser, återrapporteringar och andra uppföljningsunderlag redovisas därför genomförda uppdrag, pågående uppdrag samt väsentliga beslut som ännu inte har kunnat verkställas och skälen till detta.

3.3.1 Rapportering i uppföljningsprocessen: månads-, delårs- och helårsrapporter

Nämnderna och bolagen rapporterar om ekonomi och verksamhetens utveckling i samband med delårsrapport och verksamhetsberättelse.

- **Delårsrapport 1**
  - Avser perioden januari-mars
    - redogörelse för ekonomiska läget, årsprognosen, personaluppföljning samt åtgärder som ska vidtas vid befarat underskott. I rapporten presenteras även de viktigare händelserna som skett under de första tre månaderna. Rapporten beslutas av regionfullmäktige.
- **Månadsrapport april**
  - Avser perioden januari-april
    - fokus på utfall för perioden, årsprognos samt viss personaluppföljning. Prognos på investeringar och exploateringar görs endast i delårsrapport 1 och 2. Rapporten beslutas av regionstyrelsen.
- **Delårsrapport 2**
  - Avser perioden januari-augusti inklusive bolagens rapportering
    - redogörelse för väsentliga händelser, analys av resultat, väsentliga personalförhållanden, måluppfyllelse och förväntad utveckling per 31/8 enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och utgår från RKR rekommendation R17 om delårsrapportering. Rapporten beslutas av regionfullmäktige.
- **Årsredovisning**
  - Avser perioden januari-december inklusive bolagens rapportering
  - **Verksamhetsberättelse:** nämnderna beskriver hur nämnden uppfyllt sitt uppdrag under året som gått utifrån (LKBR), rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning samt Region Gotlands egna krav på uppföljning.
  - Årsredovisning
    - redogörelse för väsentliga händelser, analys av resultat, väsentliga personalförhållanden, prioriteringar, måluppfyllelse och förväntad utveckling per 31/12. Rapporten beslutas av regionfullmäktige.
  - Bokslutsdagen är ett viktigt forum för uppsiktsplikten där förvaltningar och bolag presenterar sin verksamhet utifrån direktiv, ekonomi, utmaningar och måluppfyllelse. Syftet är att ge regionstyrelsen ett jämförbart och strukturerat underlag för att bedöma utvecklingen och identifiera behov av åtgärder eller fördjupade analyser. Informationen används som underlag för regionstyrelsens bedömning av verksamheternas utveckling och behov av åtgärder. För bolagen utgör bokslutsdagen ett komplement till de löpande ägardialogerna och bidrar till

regionstyrelsens samlade bedömning i det årliga ärendet om uppsikt över Region Gotlands koncernbolag.

Till varje rapport finns en särskild anvisning, mall och mer detaljerade instruktioner. Utöver den ordinarie rapporteringen följer regionstyrelsen även upp måluppfyllelse enligt gällande uppföljningsanvisningar, större investeringsprojekt samt ekonomiska avvikelser som kan kräva särskilda åtgärder eller handlingsplaner.

3.3.2 Kompletterande uppföljning

- **Investeringsprojekt**
  Utökad uppföljning av större investeringsprojekt sker löpande. Uppföljningen avser investeringsprojekt med en totalbudget över 20 miljoner kronor. Uppföljning avser tid, kvalitet och kostnad. Uppföljningen rapporteras på regionstyrelsens sammanträden.
- **Måluppfyllelse**
  Löpande uppföljning av förvaltningens och bolagens mål. Uppföljningen utgör samtalsunderlag vid bland annat avstämningsmöten möten mellan förvaltningschef och regiondirektör och i ägarmöten.

3.3.3 Beredning, uppföljning och revidering av program, policys, riktlinjer och handlingsplaner

Regionstyrelsen utövar uppsikt genom att följa upp efterlevnaden av regionfullmäktiges beslutade styrdokument samt vid behov initiera revideringar eller kompletterande styrning, exempelvis genom handlingsplaner kopplade till ekonomiska underskott, effektiviseringsprogram eller uppdrag från regionfullmäktige.

3.3.4 Uppföljning av privata utförare

Regionstyrelsen ansvarar enligt kommunallagen för att följa upp verksamhet som utförs av privata utförare på uppdrag av Region Gotland. Syftet är att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål, krav och villkor som regionfullmäktige och ansvariga nämnder har beslutat om.

Uppföljningen utgör en del av regionstyrelsens uppsiktsplikt och genomförs inom ramen för de program, riktlinjer, avtal och uppföljningsrutiner som regionen har beslutat om. Granskningen kan omfatta exempelvis kvalitet, måluppfyllelse, ekonomi och avtalsefterlevnad för att bedöma om verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll.

Resultatet av uppföljningen rapporteras till ansvarig nämnd och vid behov till regionstyrelsen. Om väsentliga brister eller avvikelser identifieras kan ytterligare uppföljning eller åtgärder initieras. Uppföljningen ger också underlag för att bedöma om verksamheter som bedrivs av privata utförare bidrar till att uppfylla regionfullmäktiges mål och intentioner på motsvarande sätt som verksamhet i egen regi. Från och med 2027 sker uppföljningen enligt Region Gotlands program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare.

3.3.5 Kommunalförbund, stiftelser och andra samverkansformer

Regionstyrelsen utövar uppsikt över kommunalförbund, vissa stiftelser samt andra samverkansformer där Region Gotland har ansvar enligt kommunallagen. Syftet är att säkerställa att verksamheterna bedrivs i enlighet med uppdrag, ändamål och överenskommelser. Uppsikten sker främst genom verksamhetsberättelser, årsredovisningar, revisionsrapporter, protokoll och övrig återrapportering.

Omfattningen av uppsikten anpassas efter organisationsform, Region Gotlands inflytande och verksamhetens betydelse. Om väsentliga avvikelser eller risker identifieras kan regionstyrelsen begära ytterligare information eller initiera dialog om åtgärder. Uppföljningen omfattar exempelvis kommunalförbund, stiftelser, delägda bolag och andra organisationer där Region Gotland har ett ansvar eller inflytande.

3.4 Internkontrollplan

Nämnderna ska varje år besluta om en särskild plan för uppföljning av den interna kontrollen. Regionstyrelsen har möjlighet att komplettera nämndernas planer med obligatoriska kontrollmoment som gäller för samtliga nämnder. Regionstyrelsen kan även besluta om gemensamma kontrollområden för samtliga nämnder, exempelvis inom ekonomi, personal eller inköp. I internkontrollplanen sammanställs de risker som bedömts som särskilt viktiga att följa upp under året. Planen beskriver vilka kontroller som ska genomföras, hur och när de ska göras, vem som ansvarar för dem och hur resultaten ska rapporteras.

Internkontrollplaner inom Region Gotland koncernen ska innehålla:

- sammanfattning av resultat från genomförd riskanalys
- vilka processer/rutiner som ska kontrolleras
- vilka kontrollmoment som ska göras
- hur kontrollerna ska göras
- hur uppföljning/återrapportering ska ske

Resultatet av internkontrollerna ska, med utgångspunkt från antagen plan, löpande/periodiskt rapporteras till respektive nämnd/bolagsstyrelse. Vid identifierade fel eller brister ska nämnden/styrelsen besluta om nödvändiga åtgärder och följa upp att dessa genomförs. Nämnden/styrelsen ska i samband med årsbokslutets och verksamhetsberättelsens inlämnande rapportera resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen till regionstyrelsen samt göra en bedömning av hur den interna kontrollen fungerat under året. Resultatet av internkontrollarbetet används tillsammans med övrig uppföljning som underlag för regionstyrelsens bedömningar. *Riktlinjer för intern kontroll med tillämpningsanvisningar.*

3.5 Ägarstyrning av koncernbolag

För att säkerställa en effektiv styrning av bolagen tillämpas följande:

- Efterlevnaden av ägardirektiven följs upp vid varje ägarmöte, under bokslutsdagen samt via bolagens årsredovisningar.
- Ägardirektiven utvärderas årligen under ägardialogen.
- Ägardirektiven utvärderas internt i regionen i samband med måländringar, nya uppdrag eller ändringar i omvärlden som kan påverka direktiven.
- Dialog- och arbetsmöten vid behov, exempelvis i samband med koncernbildning eller uppdatering av bolagsordningar och ägardirektiv.

Uppsikten över bolagen sker genom flera kompletterande aktiviteter:

- Ägardialoger genomförs fyra gånger per år med fastställd agenda.
- Löpande uppföljning av ekonomi, verksamhet, risker och måluppfyllelse.
- Uppföljning av efterlevnad av ägardirektiv.
- Deltagande vid bokslutsdag eller liknande.

- Bolagsstämmor.
- Det årliga ärendet "Uppsikt över Region Gotlands koncernbolag".
- Granskning av bolagens årsredovisningar, revisionsrapporter och lekmannarevisioner.

Regionstyrelsen utövar även uppsikt över delägda bolag, stiftelser, kommunalförbund och andra organisationsformer där Region Gotland har ett ansvar enligt kommunallagen. Omfattning och arbetssätt varierar beroende på ägarandel, styrningsmöjligheter och verksamhetens betydelse för regionen.

3.5.2 Ägarmöten för del- och helägda bolag

Genom ägarmötena skapas en strukturerad dialog mellan Region Gotland som ägare och bolagens företrädare. Syftet är att följa verksamheternas utveckling samt säkerställa att bolagen bedrivs i enlighet med ägardirektiv, bolagsordning, kommunalt ändamål och regionfullmäktiges mål.

Ägarmöten genomförs med de bolag som Region Gotland är majoritetsägare i. Ägarmöten sker fyra gånger per år med fastställd agenda. Deltagare för bolagen är VD och ekonomichef, ordförande och vice ordförande och ev. adm. resurser. För Regionen deltar regionstyrelsens ordförande och vice ordförande samt 2:a vice ordförande (oppositionen), regiondirektör, bitr. förvaltningschef RSF, ägarstyrningsansvarig, och ekonomidirektör samt ledningsstöd som för minnesanteckningar.

Vid ägarmötena följs bland annat ekonomi, verksamhetsutveckling, risker, måluppfyllelse, efterlevnad av ägardirektiv samt större investeringar och förändringar upp. Ägarmötena utgör ett viktigt verktyg för den löpande uppsikten över bolagen. Information från ägarmötena ligger till grund för den samlade bedömning som regionstyrelsen senare gör i ärendet om uppsikt över koncernbolagen.

3.5.3 Bolagsstämmor för del- och helägda bolag

Bolagsstämman är bolagets högsta beslutande organ och utgör Region Gotlands formella forum för ägarstyrning av de hel- och delägda bolagen. Genom bolagsstämman utövar Region Gotland sitt ägande och fattar de beslut som enligt aktiebolagslagen och bolagsordningen ankommer på ägaren.

Region Gotland företräds vid bolagsstämmorna av utsedda stämmoombud. Stämmoombuden representerar ägaren och agerar utifrån de beslut och ställningstaganden som Region Gotland har gjort inom ramen för sin ägarstyrning och uppsikt.

Vid bolagsstämman behandlas bland annat:

- fastställande av resultat- och balansräkning,
- disposition av resultat,
- ansvarsfrihet för styrelse och verkställande direktör,
- val av styrelseledamöter och revisorer,
- förändringar av bolagsordning,
- övriga ägarfrågor av principiell betydelse

Som underlag inför bolagsstämmorna används bland annat bolagens årsredovisningar, revisionsberättelser, lekmannarevisorernas granskningsrapporter, ägardialoger samt Region

Gotlands årliga ärende om uppsikt över koncernbolagen. På så sätt kopplas regionstyrelsens löpande uppsikt samman med de formella beslut som fattas av ägaren på bolagsstämman.

Bolagsstämmorna bidrar därmed till att säkerställa att bolagens verksamhet bedrivs i enlighet med kommunalt ändamål, ägardirektiv och de mål som regionfullmäktige beslutat om.

3.5.4 Årligt återkommande ärende: Uppsikt över Region Gotlands koncernbolag

Varje år behandlar regionstyrelsen ett särskilt ärende om uppsikten över koncernbolagen. Underlaget bygger på information från ägardialoger, bokslutsdag, årsredovisningar samt revisions- och lekmannarevisionsrapporter. I ärendet gör regionstyrelsen en samlad bedömning av bolagens verksamhet, ekonomi, styrning, måluppfyllelse och om verksamheten bedrivits i enlighet med kommunalt ändamål och gällande regelverk. Bedömningen omfattar även identifierade risker, avvikelser eller andra omständigheter som bör föranleda fortsatta åtgärder eller särskild uppföljning.

Underlaget till ärendet hämtas från flera delar av regionens löpande uppsiktsarbete, bland annat:

- ägardialoger och ägarmöten,
- bokslutsdagen,
- bolagens delårsrapporter och årsredovisningar,
- revisionsberättelser,
- lekmannarevisorernas granskningsrapporter,

övrig information som framkommit genom regionens löpande uppföljning av bolagen.

Ärendet utgör ett viktigt verktyg för att dokumentera och synliggöra regionstyrelsens uppsiktsplikt samt säkerställa att regionstyrelsen årligen gör en samlad och strukturerad bedömning av de kommunala bolagen.

För de helägda bolagen gör regionstyrelsen även en lagstadgad prövning enligt kommunallagen för att säkerställa att verksamheten varit förenlig med det kommunala ändamålet och utförts inom ramen för kommunala befogenheter. Om regionstyrelsen bedömer att så inte är fallet ska förslag till nödvändiga åtgärder lämnas till regionfullmäktige.

4. Revisioner

Revisorerna utövar extern kontroll på uppdrag av fullmäktige och granskar ansvarstagandet i styrelser, nämnder och beredningar. En del i revisorernas uppdrag är att granska och pröva om den interna kontrollen som styrelser och nämnder ansvarar för är tillräcklig. Revisorerna har inte ansvar för den interna kontrollen, men kan med sin granskning bidra till att uppmärksamma fel och brister och driva på förbättring.

Revisionsrapporter och lekmannarevisionernas granskningar utgör viktiga underlag för regionstyrelsens uppsiktsplikt. Resultaten används för att identifiera förbättringsområden och kan leda till uppdrag, åtgärder eller förändrade arbetssätt.

5. Åtgärder med anledning av uppsikten

Om uppföljning, dialoger, intern kontroll eller revisioner visar på väsentliga avvikelser eller brister kan regionstyrelsen begära ytterligare information, initiera fördjupade uppföljningar, begära återrapportering av åtgärder eller uppmärksamma regionfullmäktige på behov av beslut

eller åtgärder. Regionstyrelsens uppsiktsplikt innebär dock inte att styrelsen övertar nämndernas eller bolagsstyrelsernas ansvar för verksamheten.

6. Sammanfattning

Regionstyrelsen utövar sin uppsiktsplikt genom ett antal återkommande processer och aktiviteter för styrning, planering, uppföljning, intern kontroll, ägarstyrning samt genom uppföljning av privata utförare, kommunalförbund, stiftelser och andra samverkansformer. Tillsammans ger dessa en samlad bild av verksamhet, ekonomi, måluppfyllelse, regelefterlevnad och risker inom Region Gotlands verksamheter. Revisioner och andra granskningar utgör viktiga underlag i detta arbete. Genom dessa processer säkerställs att regionstyrelsen kan fullgöra sitt ansvar enligt kommunallagen.